

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2025/3082
Karar No : 2026/2977

DAVACI: Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
VEKİLİ: Av. ... (E-tebligat adresi)
DAVALI: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/ANKARA
VEKİLİ: Av. ... (E-tebligat adresi)

İSTEMİN KONUSU: 11/03/2025 tarih ve 32838 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 3. maddesi ile 03/07/2017 tarih ve 30113 sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 27. maddesine eklenen "İçinde patlayıcı madde bulundurulan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." fıkrasının iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI: TS EN 62305-2 ve TS EN 62305-3 standartlarının "her bina ve tesis için yıldırımdan korunma ihtiyacının risk değerlendirmesiyle belirlenmesi" gerektiği, TS EN 62305 standardında doğrudan paratoner zorunluluğu bulunmadığı, risk analizine dayalı karar verilmesinin esas olduğu, Yönetmelikte bu analize hiç yer verilmediği gibi risk değerlendirilmesi eksikliği bulunduğu, sivri/yüksek yapı şeklinde genelleme yapılmasının standardın temel felsefesiyle çeliştiği, TS EN 62305-3 içerisinde "sivri" veya "yüksek" gibi yoruma açık ve mühendislik dışı kavramlar kullanılmadığı, bunun yerine bina yüksekliği, konum, yapının tipi ve içeriği, insan yoğunluğu gibi kriterlerle sayısal analiz yapılması gerektiği, Yönetmeliğin yapının yüksekliği veya sivriligi gibi yoruma açık ve teknik olmayan kriterlerle doğrudan paratoner zorunluluğu getirmekte olup "sivri" ve "yüksek" kelimelerin teknik olarak anlaşılabilir terimler olmadığı, ülkemizde bazı uygulamalarda kullanılan ESE tipi paratonerlerin, TS EN 62305-3 standardına uygun olmadığı, bu sistemlerin, "yıldırıma öncülük ettiği" iddiasıyla tesis edilmekte olduğu ancak bu prensibin TS EN 62305 serisinde yer almadığı, TS EN 620305-3 sadece yakalama uçları sistematiğiyle (yakalama ucu, kafes sistemleri, gergi teli vb) çalışmayı öngördüğü, ESE sistemlerinin, Fransa menşeli NF C 17-102 gibi Türkiye'de geçerli olmayan farklı bir ulusal standarda dayandığı, bunun da Avrupa'daki genel standardizasyonla uyumsuzluk yaratacağı, mevzuatta "TSE standartlarına uygun paratoner" denilmesine rağmen, paratoner kelimesinden de kaynaklı, uygulamada çoğu zaman TS EN 62305'e aykırı olan ESE tipi "paratoner" sistemlerini akla getirdiği ve kullanıldığı, ESE sistemlerinin etkinliği, güvenilirliği ve kapsama alanlarının deneysel ve teorik olarak TS EN 62305'in öngördüğü güvenliği sağlayamayacağı, bu nedenle, "TSE'ye uygun" ifadesinin mevcut durumda teknik olarak yetersiz kaldığı ve standart dışı uygulamalara hukuki meşruiyet kazandırdığı, eksik veya yanlış yıldırımdan korunma sistemlerinin, özellikle içinde patlayıcı madde bulduran tesislerde büyük can ve mal kaybına yol açabileceği, ESE tipi sistemlerin, yıldırım darbesini yapıya çekme riski de taşıyabileceği, düzenlemenin TS EN 62305 serisinin teknik gereklerine ve güncel yıldırımdan

korunma anlayışına uygun olmadığı, dava konusu yönetmelik değişikliğinde "Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği" ifadesi kullanılmış olsa da "sivri ve yüksek bina ve tesisler" in tanımının bulunmadığı, düzenlemenin, TS EN 62305-2 ve 62305-3 standartlarına açıkça aykırı olduğu, bilimsel mühendislik gereklerine ve ulusal/uluslararası standartlara aykırı uygulamalara yol açtığı, kamu güvenliğini riske attığı, ESE tipi sistemlerin kullanılmasının önünü açarak standart dışı ve güvenilirliği kanıtlanmamış sistemleri destekler nitelikte olduğu, söz konusu düzenlemenin yürürlükten kaldırılması veya TS EN 62305 standardına uygun biçimde yeniden düzenlenmesi gerektiği ileri sürülerek dava konusu işlemin iptali istenilmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI: Yönetmelikte belli bir teknolojiye, TSE tarafından da kabul edilmeyen erken akış uyarılı ESE tipi aktif paratonerlere dolaylı olarak yönlendirme yapılmadığı, düzenlemede de sadece ilgili TSE standardına uygunluk şartı getirildiği, özel olarak olası değişiklik ve gelişmelerde dikkate alınarak herhangi bir standarda işaret edilmediği, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde tanımlanmış olan "Yüksek Yapı" kavramının, dava konusu düzenlemenin kapsamını belirlemede yeterli olduğu, Yönetmeliğin 4. maddesinin 1. fıkrasının (aaaaa) bendinde yüksek yapının; "Bina yüksekliği 21.50 metreden veya yapı yüksekliği 30.50 metreden fazla olan binaları (Bina yüksekliği 51.50 metreden veya yapı yüksekliği 60.50 metreden daha yüksek olan binalar çok yüksek yapılardır.)" şeklinde tanımlandığı, düzenlemede geçen "yüksek yapı" ifadesinin hem tanımlı hem de uygulamada teknik karşılığının yer aldığı, dava konusu değişikliğin, doğrudan can ve mal güvenliğini ilgilendiren bir konuda risk azaltmayı hedeflediğinden özellikle yüksek yapıların yıldırım düşmesine karşı korunması, yangın ve patlama riskini önlemek açısından elzem olup bu bağlamda kamu yararı doğrultusunda yapılan düzenlemenin iptalinin, kamu güvenliği açısından telafisi güç sonuçlar doğurabileceği, Bakanlık Yüksek Fen Kurulu tarafından yayımlanan Birim Fiyat Kitabı'nda, yıldırımdan korunma sistemlerine ilişkin olarak iki ayrı ürün başlığı bulunduğu, bunların madeni yakalama ucu ve aktif yakalama ucu (erken akış uyarımlı hava terminali ESE tipi paratoner) olarak tanımlandığı, söz konusu ürünlerin, farklı teknik prensiplere dayalı olarak Birim Fiyat Kitabı'nda teknik açıklamalarla birlikte ilgili standartlarına da yer verildiği, madeni yakalama ucu için Birim Fiyat Kitabı'nda TS EN IEC 62305 standardının esas alındığı, bu standardın, yıldırımdan korunma ihtiyacının binaya özel risk değerlendirmesi ile belirlenmesini ve korunma sistemlerinin bu analize uygun olarak tasarlanmasını öngördüğü, klasik sistemlerin, bu standart uyarınca yapı geometrisi, çevresel koşullar ve insan yoğunluğu gibi parametrelerle projelendirildiği, aktif yakalama ucu için ise yine aynı kitapta hem NFC 17-102 standardına hem de TS 13709 standardına atıf yapıldığı, bu sistemin, yıldırım oluşmadan kısa süre önce iyonlaştırıcı etki ile boşalmanın yönünü kendine çekmeyi hedefleyen, üretici tarafından test edilen T (erken boşalma süresi) parametresiyle tanımlanan cihaz olduğu, koruma alanlarının bu teknik değere ve montaj yüksekliğine göre hesaplandığı, yukarıda anılan sistemlerin kullanılmasına ilişkin olarak mevcut mevzuatta bu ürünlerin birlikte veya ayrı ayrı kullanımına dair herhangi bir zorunluluk ya da tercih sınırlaması yer almadığı, buna karşılık, bazı kurum ve kuruluşların kendi uygulama alanlarına ilişkin teknik şartnamelerinde yıldırımdan korunma sistemlerine yönelik olarak belirli standartlara uygunluk şartı getirdiği belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ: Dava konusu işlemin iptali gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI ...'IN DÜŞÜNCESİ: Dava, 11/03/2025 günlü, 32838 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 3. maddesi ile 03/07/2017 günlü, 30113 sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 27. maddesine eklenen 2. fıkranın iptali istemiyle açılmıştır.

2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek 26.07.2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin Paratoner başlıklı 64. maddesinde "Patlayıcı maddeler, kibrit, petrol, alkol, sıvılaştırılmış petrol gazı(SDG), doğalgaz gibi kolay yanıcı maddelerin üretimi ve depolanması için kullanılan binalarda; tiyatro, sinema, ibadethane, hastane, okul, sergi binası, cezaevi, tutukevi, elektrik üretim ve dağıtım merkezler, haberleşme merkezi, banka, silo, otel, eğitim-dinlenme tesisi, su tevzi merkezi ve benzeri yerlerde yıldırımdan korunma tesisatı yapılacaktır." hükmü yer almıştır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 30.06.2007 günlü, 26568 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Şartnamelerine Dair Tebliğin (Tebliğ NO:YFK-2007/1) ekinde, özel ve tüzel kişiler ile kamu kuruluşlarına ait mevcut ve yeni yapılacak tüm binalarda olması gereken elektrik tesisatında kullanılan malzeme ve mamulün özellikleri, temini, montajı ile genel esaslara dair teknik şartlara ilişkin "Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamesi"nin "Yıldırımdan Korunma (Paratoner) Tesisatı" başlıklı Yedinci Bölümünde de, bölümün, patlayıcı, kolay yanıcı ve zor söndürülen maddelerin (kibrit, petrol alkol, LPG gibi) imali ve istifinde kullanılan depo ve binalar, tiyatro, cami, okul, üniversite binası, sergi salonu, hapishane, fabrika, elektrik merkezi, su tevzi merkezi, büyük ticarethane, banka, kışla, depo, silo, otel, işhanları, istasyon binaları, adliye binaları, hükümet konakları, müzeler, kütüphane, kreşler, çocuk yuvaları, öğrenci yurtları, hava alanları, tatil siteleri, akaryakıt istasyonları, özel yerleşim siteleri, hastaneler ve benzeri binalarda yıldırımdan korunmak amacıyla tesis edilecek dış ve iç yıldırımlık sistemini kapsadığı; yıldırımdan korunma sistemi tasarımında, TS 622, TS IEC 61024, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin 64. maddesi ve ilgili dokümanlara uyulacağı belirtilmiş, devamında da tesisatların nasıl sınıflandırılacağı ve uygulanacak sistemlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

21.11.2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek 19.12.2007 günlü, 26735 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, eski yönetmelikte yer alan paratonere yönelik düzenlemeye "Yıldırımdan Korunma Tesisatı" başlıklı 64. maddede yer verilerek "Binaların yıldırım tehlikesine karşı korunması için ilgili yönetmelik ve standartların gereğinin yerine getirilmesi şarttır. Elektrik yükünün yapı veya yapı içindeki diğer tesisat üzerinde risk yaratmaksızın toprağa iletilebileceği yeterli bağlantının sağlanması ve bir toprak sonlandırma ağı oluşturulması gerekir." hükmü getirilmiştir.

03.07.2017 günlü, 30113 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 4. maddesinin 1. fıkrasının (aaaa) bendinde, yüksek yapı, "Bina yüksekliği 21.50 metreden veya yapı yüksekliği 30.50 metreden fazla olan binalar (Bina yüksekliği 51.50 metreden veya yapı yüksekliği 60.50 metreden daha yüksek olan binalar çok yüksek yapılardır.)" olarak tanımlanmıştır. Yönetmeliğin 5. maddesinin 20. fıkrasında "Yapı ruhsatı talep edilen projelerde ayrıca; afet, deprem, yangın, otopark, enerji verimliliği, sığınak, asansör, yapı malzemeleri, gürültüye karşı korunması, ısı ve su yalıtımı, yapı denetimi, iş güvenliği, iskele, erişilebilirlik ve çevre gibi konulardaki yapıya ilişkin hükümler içeren mevzuata da uyulur.", 21. fıkrasında "Hazırlanan projelerin öncelikle bu Yönetmelik ve bu Yönetmelikte atıfta bulunulan mevzuatın hükümlerine uyulmak kaydıyla Türk Standartları Enstitüsü (TS) standartlarına uygun olarak hazırlanması zorunludur." hükmü yer almaktadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinden önce yürürlükte bulunan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin "Paratonerler" başlıklı 54. maddesinde "İçinde patlayıcı madde bulunan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere paratoner konması mecburidir" hükmü yer almış, dava konusu Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesinden sonra paratonerler 53. maddede düzenlenerek, "İçinde patlayıcı madde bulundurulan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." hükmüne yer verilmiştir.

Yönetmelikte yapılan dava konusu değişiklikle 53. maddenin başlığı ile birlikte değiştirilmesi nedeniyle bu maddede paratonerlerle ilgili olarak yer alan düzenleme 27. maddenin 2. fıkrasına taşınarak "İçinde patlayıcı madde bulundurulan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." hükmü eklenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, mevzuatımızda yıldırımdan korunma ile ilgili olarak özel bir düzenleme yer almadığından, farklı alt düzenleyici işlemlerde paratonerlerle ilgili kurallara yer verildiği, bu kapsamda önceden Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği ve Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri ile paratoner zorunluluğu öngörülmüş olmakla birlikte paratonerle ilişkin herhangi bir kriter veya standart belirlenmediği, 21.11.2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 64. maddesinde ilgili yönetmelik ve standartlara uyulması gerektiği yolundaki kurala yer verildiği ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde de bu doğrultuda yapılan düzenleme ile TSE standartlarına atıf yapıldığı, böylelikle uygulamadaki farklılıkların ve karışıklığın önüne geçilerek standartlara uyulması esasının getirildiği anlaşılmaktadır.

TSE tarafından konu ile ilgili olarak eski standartların (TS 622 ve TS IEC 61024) yürürlükten kaldırılarak 2006 yılında TS EN 62305 standartlarının yayımlandığı, hazırlık aşamasında olup henüz yayımlanmayan standartlar olduğu da görülmektedir. IEC 62305 standart serisi ile: TS EN 62305-1, yapıların, bunların tesisatlarının, içindeki insanların, yapılara bağlı hizmet tesisatlarının yıldırımdan korunmasında takip edilecek genel prensiplerin, TS EN 62305-2, toprağa düşen

yıldırım çarpmalarından dolayı yapılarda veya hizmet tesisatlarında meydana gelen risklerin değerlendirilmesinin, risk için katlanılabilir üst sınır belirlendikten sonra riskin katlanılabilir seviyeye veya bunun altına düşürülebilmesi için uygun korunma tedbirlerinin seçilmesinin, TS EN 62305-3, bir yapının yıldırımdan korunma sistemi vasıtasıyla fiziksel hasara karşı korunması ve bir yıldırımdan korunma sisteminin yakınında oluşacak dokunma ve adım gerilimlerinden dolayı canlılara vereceği zararın önlenmesi ile ilgili kuralların, TS EN 62305-4, bir yapıda bulunan elektrik ve elektronik sistemler için yıldırım elektromanyetik darbesinin sebep olduğu kalıcı arızalara karşı riski azaltma imkanı sağlayan korunma tedbirleri sisteminin tasarım, tesis, muayene bakım ve deneyi ile ilgili bilgilerin düzenlendiği; TS EN 62561 ile yıldırımdan korunma bileşenlerinin (bağlantı bileşenleri için kurallar ve iletkenler ve toprak elektrotları için kurallar); düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Aktif Paratoner konusunda Fransa'da yayımlanan NFC 17-102' ye atıf yapılmakla birlikte bu konuda 27.05.2016 tarihinde yayımlanan TS 13709 (Yıldırımdan Korunma - Aktif Paratonerler) standardı düzenlenmiştir.

Bakanlık Yüksek Fen Kurulu tarafından yayımlanan Birim Fiyat Kitabı'nda da, yıldırımdan korunma sistemlerine ilişkin olarak iki ayrı ürün başlığı bulunduğu, bunların madeni yakalama ucu ve aktif yakalama ucu (erken akış uyartımlı hava terminali ESE tipi paratoner) olarak tanımlandığı, söz konusu ürünlerin, farklı teknik prensiplere dayalı olarak Birim Fiyat Kitabı'nda teknik açıklamalarla birlikte ilgili standartlarına da yer verildiği, madeni yakalama ucu için Birim Fiyat Kitabı'nda TS EN IEC 62305 standardının esas alındığı, yine aynı kitapta hem NFC 17-102 standardına hem de TS 13709 standardına atıf yapıldığı, bu sistemin, yıldırım oluşmadan kısa süre önce iyonlaştırıcı etki ile boşalmanın yönünü kendine çekmeyi hedefleyen, üretici tarafından test edilen T (erken boşalma süresi) parametresiyle tanımlanan cihaz olduğu, koruma alanlarının bu teknik değere ve montaj yüksekliğine göre hesaplandığı görülmektedir.

Bu durumda, TSE standartlarında, konunun ayrıntılı şekilde düzenlendiği, yıldırımdan korunma sisteminin standartlarda belirlenen esaslara göre sınıflandırılacağı, yine standarta uygun olarak yapılacak risk değerlendirmesi sonucuna göre tasarım ve kurulumun yapılması gerektiği anlaşıldığından, dava konusu yönetmelik hükmü ile TSE standartlarına atıf yapılmasında hukuka aykırılık görülmemiştir. TSE tarafından standartların güncellendiği, halen hazırlık aşamasında olan standartlar olduğu göz önünde bulundurulduğunda, uygulamaların da güncellenen standartlara uygun şekilde yapılması gerektiği açık olup, olası değişiklik ve gelişmeler dikkate alınarak yönetmelikte belirli bir standarda yer verilmemesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 2007 tarihli Yıldırımdan Korunma (Paratoner) Tesisatı Şartnamesi yürürlükte olup, şartnamede atıf yapılan standartlar TSE tarafından yürürlükten kaldırılmışsa da, yeni standartlara uygun şekilde şartnamede değişiklik yapılmasına yönelik taslak hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Yönetmelik hükmünde yer alan "..sivri ve yüksek bina" ibaresi yönünden; 26.07.2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte ve Yıldırımdan Korunma (Paratoner) Tesisatı Şartnamesinde paratoner konulması öngörülen bina ve tesisler

örnekleme yoluyla ayrıntılı olarak sayılmışken, 2007 tarihinde yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte bina tanımı somutlaştırılmayarak, binaların yıldırım tehlikesine karşı korunması için ilgili yönetmelik ve standartların gereğinin yerine getirilmesi gerektiği düzenlemesine yer verildiği, dava konusu yönetmelikte ise içinde patlayıcı madde bulunan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesisler için paratoner konma zorunluluğu bulunduğu kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

2007 tarihli Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 64. madde hükmü ile binalarda paratoner zorunluluğuna yönelik olarak ilk kez standartlara atıf yapılmış olup, dava konusu yönetmelikte de paratonerlerin TSE standartlarına uygun olmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren 62305 sayılı standart serisi ile binaların yangından korunma ihtiyacı belirlenirken binaya özel risk değerlendirmesi yapılması, koruma sistemlerinin yapılan yıldırım risk analizi sonuçlarına göre tasarlanması, projelendirmede bina ve tesislerin yüksekliği, konumu, yapı malzemesi ve içeriği, çevresel koşullar, insan yoğunluğu gibi parametrelerin ele alındığı görülmektedir.

Anılan düzenlemeler ve standartların değerlendirilmesinden, bina ve tesislerde yıldırımdan korunma ihtiyacının belirlenmesinde binanın veya tesisin sivrililiği veya yüksekliği bir ölçüt olmakla birlikte, standartlarla öngörülen diğer ölçüt ve parametrelerle birlikte yapılacak değerlendirme sonucunda hangi bina ve tesise paratoner konulacağı belirlenerek, yine analiz sonuçlarına göre tasarım ve projelendirmenin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Dava konusu yönetmelik hükmü bu çerçevede incelendiğinde, hükümde yer alan "sivri ve yüksek bina" ibaresinin tek başına standartlarda öngörülen değerlendirme esaslarını karşılamadığı, hükmün açık ve net olmaması nedeniyle çelişkili uygulamalara, sivri ve yüksek bina dışındaki diğer bina ve tesislerin projelendirilmesi aşamasında TSE standartlarının gözardı edilmesine yol açılabileceği, farklı yorum ve değerlendirmeler sonucu standartlara aykırı uygulamaların can ve mal güvenliğinin tehlikeye düşmesine neden olabileceği sonucuna varıldığından, eksik düzenlemede hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 11/03/2025 günlü, 32838 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 3. maddesi ile 03/07/2017 günlü, 30113 sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 27. maddesine eklenen 2. fıkra hükmünde yer alan "...sivri ve yüksek bina ve tesislere" ibaresinin eksik düzenleme nedeniyle iptaline, fıkranın diğer bölümüne yönelik olarak ise davanın reddine karar verilmesi gerektiği, düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince duruşma için taraflara önceden bildirilen 03/06/2026 tarihinde, davacı vekili Av. ...'ın ve davalı idare Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı vekili Av. ...'ün geldiği, Danıştay Savcısının hazır olduğu görülmekle, açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısının düşüncesi alındıktan sonra taraflara son kez söz verilip duruşma tamamlandı. Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY: 11/03/2025 tarih ve 32838 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 3. maddesi ile 03/07/2017 tarih ve 30113 sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 27. maddesine eklenen "İçinde patlayıcı madde bulundurulan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." fıkrasının iptali istemiyle bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT: Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 27. maddesinin 2. fıkrasına dava konusu düzenleme ile "İçinde patlayıcı madde bulundurulan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." hükmü eklenmiştir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin "Yıldırımdan Korunma Tesisatı" başlıklı 64. maddesinde "Binaların yıldırım tehlikesine karşı korunması için ilgili yönetmelik ve standartların gereğinin yerine getirilmesi şarttır. Elektrik yükünün yapı veya yapı içindeki diğer tesisat üzerinde risk yaratmaksızın toprağa iletilebileceği yeterli bağlantının sağlanması ve bir toprak sonlandırma ağı oluşturulması gerekir." hükmü yer almaktadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 4. maddesinin 1. fıkrasının (aaaaa) bendinde, yüksek yapı, "Bina yüksekliği 21.50 metreden veya yapı yüksekliği 30.50 metreden fazla olan binalar (Bina yüksekliği 51.50 metreden veya yapı yüksekliği 60.50 metreden daha yüksek olan binalar çok yüksek yapılardır.)" olarak tanımlanmıştır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5. maddesinin 20. fıkrasında da "Yapı ruhsatı talep edilen projelerde ayrıca; afet, deprem, yangın, otopark, enerji verimliliği, sığınak, asansör, yapı malzemeleri, gürültüye karşı korunması, ısı ve su yalıtımı, yapı denetimi, iş güvenliği, iskele, erişilebilirlik ve çevre gibi konulardaki yapıya ilişkin hükümler içeren mevzuata da uyulur.", 21. fıkrasında "Hazırlanan projelerin öncelikle bu Yönetmelik ve bu Yönetmelikte atıfta bulunulan mevzuatın hükümlerine uyulmak kaydıyla Türk Standartları Enstitüsü (TS) standartlarına uygun olarak hazırlanması zorunludur." hükmü yer almaktadır.

2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek 26.07.2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin Paratoner başlıklı 64. maddesinde "Patlayıcı maddeler, kibrit, petrol, alkol, sıvılaştırılmış petrol gazı (SDG), doğalgaz gibi kolay yanıcı maddelerin üretimi ve depolanması için kullanılan binalarda; tiyatro, sinema, ibadethane, hastane, okul, sergi binası, cezaevi, tutukevi, elektrik üretim ve dağıtım merkezler, haberleşme merkezi, banka, silo, otel, eğitim-dinlenme tesisi, su tevzi merkezi ve benzeri yerlerde yıldırımdan korunma tesisatı yapılacaktır." hükmü yer almıştır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 30.06.2007 günlü, 26568 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Şartnamelerine Dair Tebliğin (Tebliğ NO:YFK-2007/1) ekinde, özel ve tüzel kişiler ile kamu kuruluşlarına ait

mevcut ve yeni yapılacak tüm binalarda olması gereken elektrik tesisatında kullanılan malzeme ve mamulün özellikleri, temini, montajı ile genel esaslara dair teknik şartlara ilişkin "Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamesi"nin "Yıldırımdan Korunma (Paratoner) Tesisatı" başlıklı Yedinci Bölümünde de, bölümün, patlayıcı, kolay yanıcı ve zor söndürülen maddelerin (kibrit, petrol alkol, LPG gibi) imali ve istifinde kullanılan depo ve binalar, tiyatro, cami, okul, üniversite binası, sergi salonu, hapishane, fabrika, elektrik merkezi, su tevzi merkezi, büyük ticarethane, banka, kışla, depo, silo, otel, işhanları, istasyon binaları, adliye binaları, hükümet konakları, müzeler, kütüphane, kreşler, çocuk yuvaları, öğrenci yurtları, hava alanları, tatil siteleri, akaryakıt istasyonları, özel yerleşim siteleri, hastaneler ve benzeri binalarda yıldırımdan korunmak amacıyla tesis edilecek dış ve iç yıldırımlik sistemini kapsadığı; yıldırımdan korunma sistemi tasarımında, TS 622, TS IEC 61024, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin 64. maddesi ve ilgili dokümanlara uyulacağı belirtilmiş, devamında da tesisatların nasıl sınıflandırılacağı ve uygulanacak sistemlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

21.11.2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek 19.12.2007 günlü, 26735 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, eski yönetmelikte yer alan paratonere yönelik düzenlemeye "Yıldırımdan Korunma Tesisatı" başlıklı 64. maddede yer verilerek "Binaların yıldırım tehlikesine karşı korunması için ilgili yönetmelik ve standartların gereğinin yerine getirilmesi şarttır. Elektrik yükünün yapı veya yapı içindeki diğer tesisat üzerinde risk yaratmaksızın toprağa iletilebileceği yeterli bağlantının sağlanması ve bir toprak sonlandırma ağı oluşturulması gerekir." hükmü getirilmiştir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinden önce yürürlükte bulunan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin "Paratonerler" başlıklı 54. maddesinde "İçinde patlayıcı madde bulunan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere paratoner konması mecburidir" hükmü yer almış, dava konusu Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesinden sonra paratonerler 53. maddede düzenlenerek, "İçinde patlayıcı madde bulundurulmuş yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." hükmüne yer verilmiştir.

Yönetmelikte yapılan dava konusu değişiklikle 53. maddenin başlığı ile birlikte değiştirilmesi nedeniyle bu maddede paratonerlerle ilgili olarak yer alan düzenleme 27. maddenin 2. fıkrasına taşınarak "İçinde patlayıcı madde bulundurulmuş yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesislere Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği, TSE standartlarına uygun paratoner konması mecburidir." hükmü eklenmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Paratoner, binaları veya yüksek yapıları yıldırım düşmesinin olası yıkıcı etkilerinden koruyan ve yüksek elektrik akımını güvenli bir şekilde toprağa ileten metal iletkenlerdir. Paratoner (yıldırım paratoner / lightning rod), yıldırım çarpmalarına karşı binaları ve yapıları koruyan bir güvenlik sistemi olarak kurgulanması gerekmektedir. Çünkü, yıldırım en

yüksek ve en iletken noktaya çarpmaya eğiliminde olduğundan paratoner bu prensibi kullanarak, binanın en yüksek noktasına yerleştirilen metal çubuk (topraklama ucu ile) yıldırımını davet eder, elektrik enerjisini bina içinden geçirmeden aşağıya iletir (iletken kablo) ve enerjiyi toprağa zararsızca aktarır (topraklama elektrotu). Dava konusu düzenlemede sadece paratonere (metal çubuk-topraklama ucu) yer verilmiş, iletken kablo ve topraklama elektrotuna yer verilmemiştir. Oysa düzenlemede paratonerin bir sistem olarak (yıldırımdan korunma sistemi) anılan üç yapıya da açıkça yer verilmesi gerektiğinden düzenlemenin eksik olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, 26.07.2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte ve Yıldırımdan Korunma (Paratoner) Tesisatı Şartnamesinde paratoner konulması öngörülen bina ve tesisler örnekleme yoluyla ayrıntılı olarak sayılmışken, 2007 tarihinde yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte bina tanımı somutlaştırılmayarak, binaların yıldırım tehlikesine karşı korunması için ilgili yönetmelik ve standartların gereğinin yerine getirilmesi gerektiği düzenlemesine yer verildiği, dava konusu yönetmelikte ise içinde patlayıcı madde bulunan yerlerle, sivri ve yüksek bina ve tesisler için paratoner konma zorunluluğu bulunduğu kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

2007 tarihli Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 64. madde hükmü ile binalarda paratoner zorunluluğuna yönelik olarak ilk kez standartlara atıf yapılmış olup, dava konusu yönetmelikte de paratonerlerin TSE standartlarına uygun olmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren 62305 sayılı standart serisi ile binaların yangından korunma ihtiyacı belirlenirken binaya özel risk değerlendirmesi yapılması, koruma sistemlerinin yapılan yıldırım risk analizi sonuçlarına göre tasarlanması, projelendirmede bina ve tesislerin yüksekliği, konumu, yapı malzemesi ve içeriği, çevresel koşullar, insan yoğunluğu gibi parametrelerin ele alındığı görülmektedir.

Anılan düzenlemeler ve standartların değerlendirilmesinden, bina ve tesislerde yıldırımdan korunma ihtiyacının belirlenmesinde binanın veya tesisin sivrililiği veya yüksekliği bir ölçüt olmakla birlikte, standartlarla öngörülen diğer ölçüt ve parametrelerle birlikte yapılacak değerlendirme sonucunda hangi bina ve tesise paratoner konulacağını belirlenerek, yine analiz sonuçlarına göre tasarım ve projelendirmenin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Dava konusu yönetmelik hükmü bu çerçevede incelendiğinde, hükümde yer alan "sivri ve yüksek bina" ibaresinin tek başına standartlarda öngörülen değerlendirme esaslarını karşılamadığı, hükmün açık ve net olmaması nedeniyle çelişkili uygulamalara, sivri ve yüksek bina dışındaki diğer bina ve tesislerin projelendirilmesi aşamasında TSE standartlarının gözardı edilmesine yol açılabileceği, farklı yorum ve değerlendirmeler sonucu standartlara aykırı uygulamaların can ve mal güvenliğinin tehlikeye düşmesine neden olabileceği sonucuna varıldığından, eksik düzenlemede hukuka uyarlık görülmemiştir.

Bu durumda, dava konusu düzenlemenin "sivri ve yüksek bina ve tesisler" kısmı ile "paratoner" ibareleri hukuka aykırı olduğundan, bu ibarelerin iptali halinde diğer hükümler yönünden düzenlemenin bütünlüğü ortadan kalkacağından düzenlemenin tümünün iptaline karar verilmiştir.

KARAR SONUCU: Açıklanan nedenlerle;

1. Dava konusu düzenlemenin İPTALİNE,
2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam 5.282,00-TL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,
3. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı davalar için belirlenen 65.000,00-TL vekâlet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,
4. Posta giderleri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,
5. Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 03/06/2026 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Üye

Üye

Üye